

Szerkesztőségi iroda:
Nagybecskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám,
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.
Kiadóhivatal:
Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére vo-
natkozó felszólalások intézendők.
Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felélős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Előfizetési árak:
Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 :
Negyedévre ———— 6 :
Egy hóra ———— 2 :
— Egyes szám ára 8 fill.

Hirdetések
a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknban.

Megjelenik
vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1903.

XXXII. évfolyam. 231. szám.

Hétfő, október 12.

A közig. bizottság ülése.

Nagybecskerek, október 12.

Torontálvármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt tartotta rendes havi ülését a vármegyeházán dr. Dellimanics Lajos főispán elnöklésével.

Az ülésen jelen voltak: Jankó Ágoston alispán, Poroszkay Béla m. főügyész, dr. Plechl Szilárd m. főorvos, dr. Mihálovics Ödön árvászéki elnök, dr. Pacséri Károly tanfelügyelő, Langer pénzügyigazgató helyettes, Faur Kornél az államépítészeti hivatal főnöke, dr. Wiedorn Adolf kir. ügyész, Faragó János pancsovai kir. segédtanfelügyelő, Csekonic Sándor gróf, Babics József, Steinitzer Géza, Várnay Imre, Csávossy Gyula, Mangold Samu biz. tagok, Bielek Antal, Szilágyi Albert, Filkovic Boldizsár, Balás Iván, Her'elendy Ferenc előadók és dr. Mihálovics István mint jegyző.

Elnöklő főispán üdvözlő a megjelent bizottsági tagokat s az ülést megnyitja. Az ülés tárgyszorozata a következő volt:

Langer pénzügyigazgató-helyettes havi jelentése szerint Torontálvármegye, mint törvényhatóság területén állami egyenesadóban megállapított tartozás 8.853.476 kor. 14 fillér, befizetés 5.370.673 kor. 04 fillér, hátralék 3.482.803 kor. 10 fillér, vagyis az összes tartozásnak 39%-a. Összehasonlítás szerint a f. évi szeptember havi befizetés 199.459 kor. 72 fillérrel, a folyó évi január—szeptember havi befizetés pedig átlag véve 780.729 kor. 26 fillérrel kisebb, mint a múlt év hasonló időszakában teljesített befizetések voltak. Hadmentességi díjban megállapított tartozás 428.887 kor. 49 fillér. Befizetés 39.647 kor. 75 fillér, hátralék 389.239 kor. 74 fillér, vagyis az össztartozásnak 90%-a. Megjegyzendő, hogy ebben a tartozásban a folyó évben kivetett s csak a IV-ik évnegyedben esedékes részlet is bennfoglalatik. A folyó évi szeptember havi befizetés 352 kor. 13 fillérrel, a folyó évi január—szeptember havi befizetés pedig 2196 kor. 33 fillérrel kisebb, mint a múlt évi befizetések voltak. A kedvezőtlen befizetési eredményekben leli indokát, hogy az általános végrehajtások még jelenleg is szünetelnek. A pénzügyigazgatóság 108 esetben engedélyezett ideiglenes házádomentességet.

Dr. Pacséri Károly kir. tanfelügyelő havi jelentésében a személyi ügyek során bejelenti, hogy Dold István nagybecskereki állami tanítónak a miniszter hat havi szabadságot engedélyezett s helyettesítésével Bakálovics Dóra okleveles tanítónót bízta meg. Megemlékezik továbbá Müller Mihály kir. tanfelügyelősi tollnok haláláról. Az elmúlt hónapban a tanfelügyelő államoktatási tárgyalásokat tartott hét községben, úgymint Klárafalván, Ferencszálláson, Ujszentiványon, József-falván, Csókán, Monostoron és Feketetón, azonkívül iskolai ügyben helyszíni tárgyalást ejtett meg Deszken és Kükékházán, tisztára pedig résztvett egy fegyelmi tárgyaláson Perlaszon. Az államoktatási tárgyalások nagyjából eredményre vezettek, csak Klárafalva, Ferencszállás és Monostor községekben a községek nagy szegénysége miatt talált nehézségekre, melyek azonban az államkincstár részéről remélhető kedvezmények kieszközölése esetén leküzdhetők lesznek.

Faragó János Pancsova és környéke népoktatási ügyeinek vezetésére kirendelt s tanfelügyelő havi jelentésében több kinevezésről, helyettesítésről és más személyi változásokról számol be. Végül jelenti, hogy a torontál-almási elemi iskolákat ragályos betegség miatt négy hétre bezárták.

Faur Kornél, az államépítészeti hivatal főnöke havi jelentésében előadja, hogy a versé-pancsovai állami közut 62—64-945 klm. szakaszának f. évi hengerelési munkálatai befejeztettek. A zombolya—kisoroszi tvh. közut 4-5—16-8 klm. szakaszának, úgyszintén a bánlak—alibunári tvh. közut 3—6 klm. szakaszának és a törökbecse—basahidi tvh. közut 34—36 klm. szakaszának f. évi utépítési és hengerelési munkálatai, valamint az écska—módosi tvh. közut 48—53-602 klm. szakaszának mult évi hasonló munkálatai teljesen befejeztettek. Jelenleg folyamatban vannak a nagykikinda—lovri tvh. közut 78—80 klm. szakaszának, a nagykikinda—nagyszentmiklósi tvh. közut 17—25-623, a bánlak—alibunári tvh. közut 17—20 klm. szakaszának, a nagykikinda—padi

tvh. közut 11—14 klm. szakaszának f. évi utépítési és hengerelési munkálatai, szintugy folyamatban van a pancsova—kubini tvh. közut 14-5—16 klm. szakaszának mult évi hasonló munkálatai. A temesvári m. kir. posta- és távirda-igazgatóság Bótos, Écska, Ernesztháza, Klekk, Lázárföld, Nagytörök, Nemetelemér, Perlasz, Rudolfsgrád, Torontálerzsébetlak és Tótaradác községekben távbeszélő központokat rendeztetett be és azokat f. hó elsején a forgalomnak átadta.

Az államépítészeti hivatal főnöke előterjesztést tesz ezután a vármegyének az államépítészeti hivatal dologi kiadásaihoz való hozzájárulás tekintetében. A vármegyének 57%-o százalékkal, vagyis 9085 kor. 56 fillérrel kellene hozzájárulni a hivatal kiadásaihoz az uti alapból. Mivel azonban a vármegye a hivatalnak olcsóbban ad helyiséget, továbbá fűtést és világítást is ad, ezért javasolja, hogy a közig. bizottság írjon föl a miniszterhez, hogy a vármegye évi hozzájárulása csak az eddigi 8000 korona legyen.

A közigazgatási bizottság ilyen értelemben határozott.

Dr. Wiedorn Adolf kir. ügyész havi jelentésében előadja, hogy a vármegye területén levő börtönökben mindenütt rend van és semmi különösebb megemliteni való nincsen.

Dr. Plechl Szilárd megyei főorvos havi jelentése szerint szeptember havában csakis a vörheny-betegség miatt volt a közegészség kedvezőtlenebb. A vörheny-betegek száma szeptember 30-án a következő volt: Nagykikindán 55, a pancsovai járásban 84, a zombolyai járásban 17, a központi és a törökkanizsai járásban 10—10, az alibunáriban 9, a módosi és perjamosi járásban 3—3, a törökbecseiben 2, Nagybecskereken, valamint az antalfalvi és csenei járásban 1—1. A vörheny miatt bezárták az iskolákat Nagykikindán és Torontál-almáson, azonkívül difteritisz miatt Magyar-cernyán.

Tanító-gyűlés.

Nagybecskerek, október 12.

A „Délmagyarországi tanító-egylet“ nagybecskereki fiókja ma délelőtt tartotta rendes őszi gyűlését a vármegyeház nagytermében. A közgyűlésnek nagyobb ünnepességet kölcsönzött az a körülmény, hogy Nagybecskerek város és környékének tanítószága a mai gyűlés keretében adózott a haza bölcsének, Deák Ferenc emlékének.

A gyűlés lefolyásáról következő tudósításunk számol be:

Számos vendég és mintegy 60 egyleti tag jelenlétében nyitotta meg délelőtt 10 órakor Kaufmann István főnök a nagybecskereki tanító fiókegylet őszi közgyűlését. Esmékben gazdag megnyitójában behatóan fejtegette Kaufmann a haza bölcsének munkás életét, államférfiúi bölcsességét és áldáshozó működését és végül a jelen voltak lelkes eljenzése mellett indítványozta, hogy Deák Ferenc emléke jegyzőkönyvben megörökíttessék. Ezután üdvözlő a megjelent vendégeket, köztük a tanügyi hatóság képviselőjében megjelent dr. Radványi Ferenc kir. segédtanfelügyelőt, továbbá dr. Papp Géza orsz. képviselőt, ki minden alkalommal, úgy mai megjelenésével is megmutatta azt, hogy mint a tanítószág lelkes barátja, szívén hordja annak ügyeit-bajait és együtt érez vele.

Bejelenti ezután Kaufmann elnök, hogy a fiók-egylet lerótta a kegyelet adóját egykori lelkes vezére néh. Steinbach Antal kir. tanfelügyelő emléke iránt, a mennyiben ma, az elhunyt halála napján, a választmány által kiküldött bizottság koszorút tett le Torontálvármegye tanítói nevében Steinbach sirjára. Az elnök ez intézkedését a közgyűlés általános helyesléssel fogadta.

Ugyszintén helyesléssel fogadta a közgyűlés elnök abbéli indítványát is, hogy a fiókegylet jegyzőkönyvben fejezze ki részvétét egyik buzgó tagjának, Müller Mihály tanfelügyelősi tollnok elhunytá felett és erről a gyászoló családot is kivonatilag értesítse.

Bertalan Gyula zombolyai polg. tanár földrajz-történeti tanszerének ismertetésével és méltatásával a fiókegylet Fischer Mór és Hollinger János egyleti tagokat bízta meg. Az elnök felkérte, hogy a vallás- és közokt. miniszternek az alkoholizmus káros voltáról szóló rendeletének a tavaszi gyűlésen való ismertetésével valakit bizzon meg.

A főegylet arra hívta fel a fiókegyletet, miszerint tüzzön ki pályadíjakat az oktatás minden szakmájába vágó tételekre. Kaufmann főnök a következő négy pályatételt tartja legcélszerűbbnek:

1. Szükséges-e, hogy a tanító a közügyekben résztvegyen.

2. A szepírásnak melyik egyöntetű módja volna megállapítandó a tanító-egylet területén.

3. Ismertetendők a Fröbel-foglalkoztató módszer legfontosabb eszközei.

4. Milyen legyen egy 4000 négyszögöl gazdasági kert üzemterve?

Elnök ezen előterjesztése körül némi vita fejlődött. Bányai Jakab az első tételt olyformán kívánná módosítani, hogy a tanító a közügyekben mely irányban fejtsen ki tevékenységet? Második tételül a szepírás egyöntetű módja helyett a fonomimika tárgyalását kívánja. Osztie a szepírás helyett az egyöntetű énektanítást, Rédl pedig a fonomimika és a régibb olvasás-tanítási módok közti összehasonlítást kívánja a pályatételek közé felvételni. Maximcsev Vitomir, Rósa Ferenc és mások hozzászólása után a közgyűlés elhatározza, hogy az elnök által kitűzött négy tétel mellé a fonomimikát és az egyöntetű énektanítást is felveszi a kitűzendő pályatételek közé.

Schmidt Antal istvánföldi áll. iskolai igazgatónak a „nép erkölcsi hanyatlásának okairól“ szóló előadását a közgyűlés a tavaszi gyűlés napirendjére tűzi ki.

Ezután Hreblay Emil m. kir. állattenyésztési felügyelő, a földmívelésügyi miniszter kiküldöttje tartotta meg előadását a baromfitenyésztés köréből. Előadó érdekesen és vonzóan fejtegette a közgazdaság ezen fontos ágának hasznát és különféle módjait és végül a tanítóknak, mint az okszerű baromfitenyésztés leghivatottabb terjesztőinek, melegen szívére kötötte, hogy ezen dusan jövedelmező gazdasági ágat maguk is üzzék és a nép közt terjesszék. A hallgatóság zajosan megéljenezte a tanulságos előadást és elnök indítványára jegyzőkönyvi köszönetet szavazott az előadónak.

A választmány indítványára a közgyűlés ezután egyhangú lelkesedéssel elhatározta, hogy Kiss Ernő vértanu szobrának ügyét a tagok a maguk hatáskörében lelkesen támogatni fogják, a fiókegylet pedig a saját pénztárából 10 koronát szavaz meg e hazafias célra.

Ezután Marton Andor, a torontálmegyei gazdasági egyesület titkára köszönetet mondott a fiók-egyletnek, hogy őszi gyűlését a baromfikiallással egyidőben tartotta meg. Végül Kaufmann István elnök miután köszönetet mondott Torontálvármegye alispánjának a vármegyeház nagytermének átengedéseért a közgyűlést be-rekesztette.

Gyűlés után az egybegyűlt tanítók testületileg megtekintették a kaszínó-kertbeli baromfikiallást, ahol Hreblay Emil állattenyésztési felügyelő és Marton Andor gazdasági egyesületi titkár magyarázták meg annak nevezetességeit.

Délben a kaszínóban közös ebédre gyűltek össze a tanítógyűlés tagjai.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeltől 10 óráig kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 10-től 1/8-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délben gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad. Zuhanyfürdő egész nap.

— A közigazgatási tanfolyam Rákóczi-ünnepélye. Az előkészítő bizottság a napokban tartott ülésében az ünnepély napját végérvényesen november hó 7-ére tűzte ki, egyuttal nagy lelkesedéssel vette tudomásul, hogy Jankó Ágost alispán az ünnepély védnöki tisztét elfogadta. Az alább következő műsort s a vármegye dísztermében tartandó ünnepélyt a kaszínóban „Kuruc-táncstély“ fogja követni, melynek kitűnő sikeréhez előre is elegendő bizonyosságot nyújt azon körülmény, hogy a 35 tagu rendező-bizottság élén Strosz Béla városi főjegyző, Daniel Ferenc főszolgabíró és Semsey Gyula vármegyei főlevéltáros állanak. A meghívókat e hét folyamán küldik szét s az ez irányu megkeresések

Semsey Gyula megyei főlevéltárhoz intézendők. Az ünnepély nyilvános jellegű lévén, azon mindenki megjelenhet, míg a „kuruc-táncestély“-en csak külön meghívóval jelenhetni meg. A műsor eddigé a következő: 1. Rákóczi nyitány: 18 tagú cigányzenekar. 2. Elnöki megnyitó. Tartja: Szilágyi Albert rendező-bizottsági diszelnök. 3. „Rodostó“ Lámperth Gézától. Szavalja: Udiczky István tanfolyamhallgató. 4. Kuruc dalok. Énekli a helybeli uri dalárda. 5. Ünnepi beszéd. Tartja: dr. Vinczehidly Ernő vármegyei főjegyző. 6. „Rákóczi Rodostóban“. Melodráma. Irta: dr. Váradi Antal. Szavalja: Veszelszky Ferenc tanfolyamhallgató; zongorán: Schnell Guláné uri asszony művészi játéka kíséri. 7. Kuruc nóták. Fuvola kettős. Mojsze Milán cigányzenekarának zsongó kísérete mellett előadják: Veszelszky Ferenc és Banschák Ágoston tanfolyamhallgatók. 8. „Rákóczi visszatér!“ Irta: Illyés Balint orsz. képviselő, szavalja: Deresty György Miklós tanfolyamhallgató. 9. „Rákóczi induló“. Cigányzenekar.

— **A D. M. K. E.** A délvidéki magyar köz-művelődési egyesület tagjai sorába belépett újabb Nagyszentmiklósról gróf Nákó Sándor, továbbá neje, gróf Nákó Sándorné és leánya, gróf Nákó Blanka, azonkívül a gróf uradalmának egész tisztikara. Gróf Nákó Sándor a következő lelkes sorokban üdvözlö a D. M. K. E. eszméjét:

Hazafias örömmel osztozom ama nagyhorderejű mozgalomban, melyet a Délvidéki Közművelődési Egyesület itt a délvidéken kiélekedett nemzetiségi ellentéték ellensúlyozására megindított. Csakis távollétemnek kérem tulajdonítani, hogy eme magaslatos mozgalmat tölem telhetőleg mindekkoráig elő nem mozdíthattam. Hazatérve hosszabb időre kiterjedt utamból, szives felhívásunknak sietek megfelelni és értesíteni az igen tisztelt Elnökséget, hogy az annak idején hozzám intézett felhívást készséggel aláírtam nemcsak én, nóm a grófnő és kis leányom, hanem csatlakozott uradalmam tisztikara teljes számban, mind akik mindnyájan kivétel nélkül a magyar nemzet jövőjét, a magyar nemzeti állam ideálját szívünkben hordjuk és kötelességünknek valljuk a Délvidék kulturájáért fölemelt zászló alá sorakozni. Mellékelve az elkészített aláírási ívet, szívünkbeli teljes sikert kérünk az Egek Urától működésükre.

— **A Muzslya önállósítása.** Mint ismeretes, a m. kir. belügyminiszter helyt adott a Felső-Muzslya azon kérelmének, hogy elszakadjon Nagybecskerek városától s önálló községgé alakulhasson. A város részéről történt közbelépés folytán a belügyminiszter ezen rendelet végrehajtását felfüggesztette. Most ennek a kérdésnek a helyszínen való körülményes megbeszélése céljából a miniszter kiküldötte Lekky István miniszteri titkárt, aki ma délelőtt a következő bizottsággal tanácskozott a teendőkről felül: Jankó Ágost alispán, dr. Perisics Zoltán polgármester, Daniel Ferenc főszolgabíró, Reitter Oszkár rendőrkapitány, dr. Végh Lajos városi ügyész, Strosz Béla v. főjegyző, Lindhof János kincstári ispán, Sóka Ignác plébános, dr. Bodó Sándor, Hausladen Mátyás v. főszámvevő, Stefanovits János adóügyi tanácsnok, Naszke Károly városgazda s a felső-muzslyaiak kiküldöttei. A miniszteri kiküldött behatóan tárgyalta a kérdést s különösen a költségvetés legapróbb részletei iránt érdeklődött, összehasonlítván a mai állapotot azzal, amely az önállósítás után fogna keletkezni.

— **Vidéki Hírlapírók Szövetsége.** A Vidéki Hírlapírók Országos Szövetsége 1903. évi okt. 18-án (vasárnap) délután 3 órakor Budapesten a Pannonszállodában igazgatósági ülést tart. Tárgysorozat: 1. A jegyzőkönyv hitelesítésére két tag kiküldése. 2. A felvételre jelentkező és kilépő rendes tagok kérvényeinek elintézése. 3. Segélykérések elintézése. 4. Az elnökség jelentései. 5. Indítványok.

— **Esküvő.** Ma délelőtt esküdtek örök hűséget egymásnak Boskov Vitályos nagybecskereki könyvelő és Vászits Zsófia, Vászits András polgármester leánya. A polgári esküvő délelőtt 10 órakor volt a nagybecskereki anyakönyvi hivatalban.

— **A múlt évi adóhátralékok és az ex-lex.** A pénzügyminiszter irányadása alapján a pénzügyigazgatóságok a mostani ugynevezett ex-lex állapotban azt az eljárást követik, hogy már a múlt évben esedékessé vált állami adókat sem hajtják be. A közg. bizottság mai ülésén szóba került ez az eljárás és Steinitzer Géza bizottsági tag, tekintettel arra, hogy ezek az adóhátralékok a folyó évben összegyűlt hátralékokkal együtt a

rend helyreállítással a kisembereket tönkre jutással fenyegetik, a nép érdekében valónak tartaná, ha a múlt évi törvényesen megszavazott adók hátralékait a pénzügyi hatóságok behajtanák. Javasolja tehát, hogy a közigazgatási bizottság írjon fel a miniszterhez s hívja föl erre figyelmét, hogy esetleg tenne ez irányban megfelelő intézkedést. Langer p. ü. igazgató-helyettes az eddigi eljárás mellett van, dr. Dellimanics Lajos főispán azonban szintén a kisemberek javára valónak vélné, ha a múlt évi adóhátralékokat most behajtanák, mert ha az összegyűlt hátralékokat egyszerre hajtják majd be, nagyon sokakat az anyagi romlásba visz. Ez az eljárás tehát úgy az állam, mint a kisemberek érdekében helyesebb és emberesebb is. A közigazgatási bizottság többi tagjai is ezen az állásponton voltak s így a bizottság ilyen értelmű feliratot intéz a pénzügyminiszterhez.

— **Uj állami iskolák.** E napokban dr. Pacséry Károly kir. tanfelügyelő Csóka és Monostor községeket meglátogatta és elnöklete alatt mind két községben községi képviselőtestületi közgyűlés tartatott s mindkét képviselőtestület a községi iskolák államosítását egyhangú határozattal kimondta. A Csóka községéhez tartozó Lőrincfalva telepen levő, eddig a csókai uradalom által fenntartott iskola is államosítatik, ami Lederer Arthur és Károly nagybirtokosok áldozatkészsége folytán volt lehetséges, a mennyiben nevezett nagybirtokosok kötelezték magukat arra, hogy Lőrincfalván egy tantermet és tanítói lakot építenek, az épületet állandóan jókarban tartják, tisztogattatják és fűtő anyaggal ellátják; továbbá, hogy a tanítói nyugdíj-alapra 24 koronát, valamint a tankötelek után járó évi 30 filléretet sajátjukból fizetik.

— **Eljegyzés.** Bukovics Zsigmond nagybecskereki pénzügyigazgatósági tisztviselő eljegyezte néhai Petróczy Boldizsár pénzügyi fogalmazó bájos és nagyműveltségű leányát, Emmi kisasszonyt.

— **A vörhenyjárvány ellen.** A vármegyében föllépett vörhenyjárványra való tekintettel dr. Plechl Szilárd m. főorvos előterjesztéssel járult ma a közigazgatási bizottság elé, melyben hangoztatja, hogy a vörhenybetegség gyakorisága és veszélyessége nemcsak igazolja, de kötelességgé is teszi, hogy a közigazgatás is hozzájáruljon e csapás enyhítéséhez. A vármegyei orvosok ezért fölhívattak, hogy azzal a tapasztalattal szemben, miszerint a vörhenyvel járó toroklob okozza a betegségek súlyosságát, azaz a körjósolat rossz ha kifejezett nagyobb kiterjedésű alhártyákat találunk, ellenkezésképpen jó és pedig tekintet nélkül a többi tünetekre, betegeknek első sorban a toroklob ellen küzdeni, miután bizonyosra vehető, hogy a vörhenybetegség legnagyobb része a toroklobból kiinduló vérmérgezésben hal el. A közg. bizottság a főorvos előterjesztése érdekében utasítani fogja a megfelelő eljárásra a megyei orvosokat.

— **A csókai templom restaurálása.** A csókai róm. kath. templom külseje 21 év óta tisztított és minthogy ezen egyház igen értékes műkincseket, régiségeket, valamint régi nagyértékű művészek által előállított olajfestést és mozaik képeket mond magáénak — eddig külseje is antik színezetű volt, most azonban Hoffmann János esperes-plébános kezdeményezése folytán a szent-szék elhatározta, hogy a templomot mintegy 10.000 korona költséggel renováltatja és újból bádoggal befedi. A csókai róm. kath. egyháznak van egy a szentszék által kezelt mintegy 200.000 koronás alapítványi vagyona, melynek gyümölcséből eszközöltetnek a javítások. A csókai róm. kath. templom 1808. évben lett felépítve és így 5 év múlva lesz 100 éves. Mint értesültünk, ezen jubiláris ünnepre a templom belsejének újbóli kifestése tervezetik.

— **Az országos baromfi-kiállításból.** A nagybecskereki országos baromfi-kiállításnak tegnap vasárnap igen sok látogatója volt. A közönség egyremásra özőnött a kaszinó-kertbe s érdeklődéssel nézte a sok szebbnél szebb szárnyast. Pótlólag említjük meg itt, hogy a kiállításon a baromfi-tenyésztők orsz. egyesülete részéről Winkler János titkár s az országos baromfi-tenyésztők részéről Partay Géza szerkesztő-tulajdonos vett részt a kiállításon. A jury ítéletét lapunk holnapi számában közöljük.

— **Az „Aranka“-társulat közgyűlése.** Az Arankavidéki belvizvéd és leveletési társulat folyó hó 8-án gróf Nákó Sándor elnöklete alatt Nagyszentmiklóson választmányi és közgyűlést tartott, amelyen a következő fontosabb ügyeket tárgyaltak: Igazgató-főmérnöki jelentés, helyeslőleg tudomásul vétetett. A számvizsgáló-bizottságnak pénztári jelentés megvizsgálása s a pénztár rovan-

csolásáról beterjesztett jelentését közgyűlés tudomásul vette. Az öntöző mintatelepek létesítése tárgyában leérkezett földmívelésügyi rendelet értelmében a közgyűlés megbizta igazgató-főmérnököt, hogy e célra alkalmas területek átengedése iránt az illető tulajdonosokkal lépjen érintkezésbe s megbízata eredményéről a legközelebbi közgyűlésnek tegyen jelentést. A Galacka-csatorna levezetések jóváhagyására vonatkozó miniszteri rendelet s az alispáni hivatal által kiadott engedélyokirat tudomásul vétetett, a felső Galacka érdekeltségnek az Aranka-társulathoz való végleges csatlakozására vonatkozó miniszteri rendelet is. Az igazgató főmérnök által előterjesztett 1904. évi munkaprogramot és költségelőirányzatot a közgyűlés egyhangulag és változtatlanul elfogadta.

— **Lökötés a vásáron.** Holcsák József torontálvásárhelyi kereskedő ma délelőtt a rendőrségen járt, a hol elpanaszolta, hogy tegnap délután egy ismeretlen ember a vásártérről itatni vitte lovait, a melyekkel azután nem is jött többé vissza. Mind a két ló sötétpej kanca volt s értékük mintegy 500 korona. A rendőrség a tolvaj ellen megindította a nyomozást.

— **Halálos álm.** Ratkov Sztóján 57 éves módosi gazda, a ki már serdülő kora óta nehéz nyavalyás és az itálnak is kelletlenül nagyobb barátja volt, a napokban férjhez adta leányát, ez alkalommal természetesen ismét mélyen nézett a kancsába, úgy hogy már d. u. elaludt. De álmából már többé magához sem tért, mert másnap reggel szívvelhűdés folytán meghalt.

— **Mikor a gyerek lovagol.** Ó-Szentivánról telefonon jelentik, hogy Tóth István 12 éves fiu szülei engedelmével egy ijedős lovon nyargalászott, miközben lebukott a lóról és oly szerencsétlenül esett fejére, hogy koponyatörést és súlyos belső sérüléseket szenvedett s aligha épül fel. A gondatlan szülők ellen megindult az eljárás.

Egészséges gyomorhoz mindenekelőtt rendszeres emésztés szükséges. Sajnos épen ez irányban azonban sokszor vétkesünk és így támad: a gyomorrontás, étvágytalanság, székrekedés, álmatlanság, fájás, kólika, verszegénység stb. Ne mulassa el tehát senki jó és hathatós övöszert használni, mely úgy a gyomrot, mint az egész emberi szervezetet erősíti, gyógyítja és jó egészségben tartja. Ilyen szer egyedül csak a valódi Brády-féle Mária-celli gyomorcsipek, évtizedek óta kipróbált zamatos ízű, biztos hatású házi gyógyszer az összes gyomorbetegségek. Üvege 80 fillér a gyógyszerárakban. Utánzatoktól óvakodjunk.

Színház

* **A cornevillei harangok.** Szombaton Pianquette örökéletű operettejét a „Cornevillei harangok“-at adta elő Balia társulata. Az operett bábajos muzsikája ezuttal is szép számu közönséget vonzott a színházba és gyönyörűséggel élvezte a darabot, a melyet a szintársulat igen jó előadásban adott elő, úgy hogy az operette szépségei érvényesülhettek. Henry szerepét Viola József játszotta elég jó sikerrel s a híres cornevillei kerengőt meg is ismételték vele. Rendkívül bájos és eleven volt Léva y Margit Serpolette szerepében s úgy játékaival, mint énekével zajos tetszést keltett. Germaine szerepét Lányi Edit játszotta szép sikerrel. Gáspár apót Tihanyi Miklós adta hü jellemzéssel, a második felvonásban azonban egy kis izgalmat keltett, mert feldöntötte a tolvajlámpáját s az a padlón égni kezdett. Szerencsére nem vesztette el lélekjelenlétét s hamarosan eloltotta a tüzet. Jó volt Virágh Ferenc, Czákó Vilmos, Vitéz Róbert, Geröfi Ilonka, Radnay Zsuzsika és Peterdy Etus is. (S-s)

* **A vasárnapi előadások.** Vasárnap ismét két előadás volt. Délután a „Suhanc“-ot adták, este pedig a „Postás fiu“-t másodsor s mind a két előadás méltán sorakozott Ballák eddigi jó előadásaihoz s valamennyi szereplő most is nagy tetszéssel játszott.

TÖRVÉNYSZÉK

§ **A nagyikindai takaré- és előleg-egylet bukása.** A nagyikindai törvényszék a múlt héten tárgyalta az ottani takaré- és előleg-egylet bukásának ügyét. Az ügyész az egész igazgatóságot csalárd bukással vádolta, de az igazgatóság tagjainak legnagyobb része Scheinberger Ignác és Lascho Gyula igazgatók áldozatai voltak.

A tárgyaláson, mely két napig tartott, teljesen kiderült, hogy az igazgatóság tagjai bünbakjai és áldozatai Scheinberger Ignác volt igazgató gazdálkodásának, aki jóformán az egész intézeti vagyont a saját és családtagjai javára fordította, és a tárcába ezeknek értéktelen váltóit helyezte el. A midőn pedig 1895-ben gazdálkodása kiderült,

az igazgatóság és felügyelő-bizottság, nem akarván a hitelezőket megkárosítani, különösen pedig a nagyikindai piacot rázkódtatásoktól megóvni célozván, nem kérték meg a csődöt, hanem a hiányt pótolandók olyképen akartak a bajon segíteni, hogy a tartalékalap és alaptőke felét leírták és saját tetemes összegekre rugó vagyonukat helyezték el az intézetbe, ilyképen remélve az intézetet megmenthetni. A mentési akció nem sikerült, mert habár egész vagyonukat elvesztették, csak 5 éven át huzhatták óriási küzdelmekkel az intézet fenmaradását, míg végre látva a helyzet tarthatatlanságát s kifogyva minden további segélyforrásból, 1900. őszén csödbe mentek. Ezen öt év éppen elegendő volt arra, hogy Scheinberger Ignác ellen a bűnvádi eljárás elévülhessen, és ekkép a főbűnös kiérdemelt büntetése alól megmenekülhessen. Mély benyomást tett a két felügyelő-bizottsági tagnak Tellecsky Kristófnak és dr. Valovics Gyulának kihallgatása is, a melyből kitűnt, hogy mily lelkesen módon éltek vissza ezen két előkelő és érdeműs uri embernek jóhiszeműségével, járatlanságával és bizalmával, a melyért ezek érzékeny vagyoni veszteségeket szenvedtek és ezenfelül még a bűnvádi eljárás zaklatásainak is ki lettek téve.

Egyébiránt a főtárgyalás során kiderült, hogy a vádlottak túlnyomó többségét büntetendő cselekmény nem terheli és csak Laschó Gyula intézeti igazgató terhére volt a vétkes bukás megállapítható azért, mert az 1897. és 1898. évi mérlegek elkészítése körül szabálytalanul járt el, a mikor be nem folyt kamatokat nyereségnek tüntetett ki és mert már a bekövetkezett fizetésképtelenség idejében felektől betéteket fogadott el, amelyek elvesztek.

A vád és védbeszéd meghallgatása után kihirdette a bíróság ítéletet, mely Laschó Gyulát vétkes bukás miatt 6 havi fogházra és 2000 kor. pénzbüntetésre ítélte, ellenben a többi vádlottakat a vád alól felmentette. Az ítélet, habár az ellen az ügyész felebbvezést jelentett be, általános meglepedést keltett Nagyikindán s a közönség sorából számosan nyomban ovációban részesítették Tellecsky Kristóf főbíró és dr. Valovics közkórházi főorvost, akik ilyképen ártatlanul meglettek hurcolva.

TÁVIRATOK.

A válság.

Kihallgatások a királynál.

Budapest, október 12. (A „Torontál“ eredeti táv.) Bécsből táviratozzák: A király ma délelőtt 11 órára Andrássy Gyula grófot, 12-re Tisza István grófot és 1 órára Perczel Dezsőt rendelte magához kihallgatásra. Andrássy Gyula gróf ötven óra hosszat volt a királynál, utána pedig Tisza István gróf fél egytől fél kettőig. Tisza István gróf meglehetősen izgatottan távozott a kihallgatásról s az újságíróknak azt mondta, hogy most még nem szólhat semmit, nem történt semmi s még ma visszautazik Budapestre. Vele együtt visszautazik Andrássy Gyula gróf és Perczel Dezső is.

Tisza István gróf a válságról.

Budapest, október 12. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Bécsből táviratozzák: Egy újságíró beszélt Tisza István gróffal s megkérdezte tőle, hogy igaz-e egy Körberhez közel álló bécsi lapnak a híre, hogy ő királyi manifesztummal kap megbízást a kabinetalakításra.

— Ez egészen új dolog, semmit sem tudok róla, — mondotta Tisza.

Az újságíró kérdezősködött arról is, hogy kik lesznek az új kormány tagjai s hogy igaz-e az a hír, hogy az új kabinet elnöke és belügyminisztere ő lesz, a kereskedelemügyi Hieronymi, a földmívelésügyi Zselénszky s a pénzügyi Lukács.

— Erről még nem lehet beszélni, sok függ attól, hogy mit mond a király. A helyzetet egyébként még most is sötétnek látom.

Minisztertanács.

Budapest október 12. (A „Torontál“ eredeti táv.) Ma délután 5 órakor K h u e n - H é d e r v á r y gróf elnöklésével a miniszterelnöki palotában minisztertanács volt.

Pestvármegye közgyűlése.

Budapest, október 12. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Ma délelőtt tartotta Pestvármegye nagy érdeklődés mellett közgyű-

lését. A közgyűlésen Kossuth Ferenc indítványt nyújtott be, hogy a vármegye tiltsa be az adó elfogadását. Élénk vita után az elnök névszerinti szavazást rendelt el, mely még most is folyik.

A cár Rómában.

Budapest, október 12. (A „Torontál“ eredeti táv.) Rómából jelentik: Az itteni udvar Miklós orosz cár római útjára vonatkozólag még nem kapott határozott értesítést, hogy a cár eljön-e Rómába. Mindazonáltal nem hiszik, hogy a cár római látogatása elmaradna.

A magyarországi nemzetiségek és Lueger.

Budapest, október 12. (A „Torontál“ eredeti táv.) Ujvidékről táviratozzák: Az itt megjelenő „Narodnoszi“ című szerb lap Magyarország nemzetiségei nevében a leg-határozottabban elítéli Luegernek legutóbbi támadásait Magyarország ellen. Cikkét azzal végzi be: Le a kézzel Magyarországról.

Öngyilkos ügyvéd.

Budapest, október 12. (A „Torontál“ eredeti táv.) Szombathelyről jelentik: Bola László vasvári ügyvéd tegnapelőtt ideg-rohamában vadászskéssel összeszurkálta magát, úgy hogy néhány óra alatt meghalt. A fiatal ügyvéd öngyilkossága a városban élénk részvétet kelt.

A Párisi Áruház egéséhez.

Budapest, október 12. (A „Torontál“ ered. táv.) Az ügyészség 12 ember ellen a Párisi Áruház ügyében vizsgálatot rendelt el, mulasztással vádolván őket, a melylyel a katasztrófát okozták. Az ügyészség egyben megbizta a rendőrséget a nyomozással.

Földrengés.

Budapest, október 12. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Babocsán ma hajnalban erős földrengés volt. A lökések olyan hevesek voltak, hogy több ház megrepedt.

Budapesti gabonatözsde.

Budapest, 1903. október 12.

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései:

B u z a	kilós	50 kilogr. ára		kilós	50 kilogr. ára	
		kor-tól	kor-ig		kor-tól	kor-ig
Tiszavidéki új	76	7.40	7.55	80	7.70	7.85
Pestvidéki új	76	7.30	7.45	80	7.70	7.75
Bánsági új	76	7.35	7.50	80	0.—	0.—
Bácskai új	76	7.45	7.60	80	0.—	0.—
R o z s		kilós		kilós		
új elsőrendű		70—75	6.15	6.25		
„ másodikrendű			6.05	6.15		
Á r p a		80—82	5.50	5.70		
„ lakarmány		82—84	5.40	5.50		
„ égetni való		84—86	0.—	0.—		
„ sörfőzésre való		39—41	5.55	5.70		
Z a b			6.05	6.15		
Tengeri ó			6.15	6.25		
lángos						
másnemű						

Határidő-üzlet.

Budapest, október 12. (A nagybecskereki Lloyd-társulat táv.) A mai tözsdén az árak nagyobbrészt változatlanok. Déli záratkor a következő árakat jegyezték:

Buza (októberre)	7.54 —
Buza (áprilisra 1904.)	7.66 —
Tengeri (májusra 1904.)	5.23 —
Zab (októberre)	5.30 —
Rozs (októberre)	6.21 —

VÁROSI SZÍNHÁZ.

Nagybecskerek, hétfő, október hó 12-én:

Ujdonság! Itt másodszor! Ujdonság!

A DOKTOR UR.

Bohózat 3 felvonásban. Irta: Molnár Ferenc.

S z e m é l y e k:

Dr. Sárkány, fővárosi ügyvéd	—	Szénássy György
Puzsér, betörő	—	Tihanyi Miklós
Csató, rendőrfogalmazó	—	Balla Kálmán
Cseresnyés, vidéki földbirtokos	—	Tihanyi Vilmos
Bertalan	—	Vitéz Róbert
Földrajztanár	—	Kmetty Lajos
Igazgató	—	Fodor József
Első rendőr	—	Hérics Ottó
Második rendőr	—	Láposy G.
Sárkányné	—	Gerőfi Honka
Lenke	—	Radnay Zsuzsika
Marosiné	—	Kantay Teréz
Szobaleány	—	Peterdy Etus

Kezdeté 8 órakor.

Holnap, kedden, október hó 13-án:

Cigánybáró.

Nagy operette 3 felvonásban.

Nyilttér.)*

Mindenütt kapható

Kalodont

nélkülözhetetlen fogtisztító-szer,
a fogakat tisztán, fehéren és épségben tartja.

(68/1—32.28)

*) Az e rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

1456. sz. 1903.

808—3.1

Pályázati hirdetmény.

Az üresedésben levő, utólagos havi részletekben fizetendő 920 korona évi fizetéssel és körülbelül 100 koronára tehető mellékjáradékokkal javadalmazott községi végrehajtói állásra pályázatot hirdetek.

Felhivom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy életkorukat, nyelvismeretüket és eddigi szolgálatukat tanúsító okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket folyó hó 25-ig Idvor község előjáróságánál mutassák be.

A szerb nyelv bírása megkívánatik.

Előnyben részesülnek azok, kik az adóügykezelés és a végrehajtások körül jártassággal bírnak.

A folyamodványok magyar nyelven sajátkezűleg irandók.

A végrehajtó alkalmazása a szervezési szabályrendelet 40. §-a értelmében, ajánlatomra a képviselőtestület által történik.

Az állás legkésőbb november hó 1-ig elfoglalandó.

Kelt Idvoron, 1903. évi okt. hó 10-én.

Forster Imre,
jegyző.

659. sz. 1903.

805—3.1

Árverési hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy a nagybecskereki tiszai ármentesítő társulat védőtöltése szakaszonként juh legeltetésre folyó évi október hó 20-tól 1904. év március hó 1-ig terjedő időtartamra nyilvános árverés útján a legtöbbet ígérőnek az ígért haszonbér összegének készpénz lefizetése mellett haszonbérbe adatik.

Az ez ügybeni árverés folyó évi október hó 18-án d. e. 10 órakor a társulati irodában, Nagybecskerek Merczy-ucsa 2862/3. házsám alatt fog megtartatni.

Nagybecskerek, 1903. évi október hó 10-én.

Társulati igazgatóság.

Magyar királyi szegedi II. honvédkerületi parancsnokság.

5875. hbo. szám 1903.

802—3.3

Póthirdetmény,

melylyel közhírré tétetik, hogy a folyó évi szeptember hó 21-én 5235/hbo. szám alatt kiadott hirdetmény szerint az aradi állomáson folyó évi október 21-ére kitűzött nyilvános ajánlati tárgyalás teljesen elmarad, a szegedi állomáson folyó évi október hó 12-ére kitűzött tárgyalás csak a nagybecskereki állomásra vonatkozólag hirdetett szükséglet, a bajai állomáson folyó évi október hó 23-ára kitűzött tárgyalás pedig csak az ottani állomásra vonatkozólag hirdetett kenyérszükséglet biztosítására fog szorítkozni.

Szeged, 1903. évi október hó 5-én.

A m. kir. szegedi II. honvédkerületi parancsnokság.

Pénzt, sok pénzt,

h a v o n k é n t 1000 koronáig kereshet mindenki tisztességesen minden szakismeret nélkül.

Küldje be címét E 978 jelige alatt a következő címre: **Annoncen-Abteilung des „Merkur“ Mannheim,** Meerfeldstrasse. (774—62.12)

➔ Helyiség változtatás. ➔

A

Torontálmegyei takaré- és hitelbank

átköltözött már a Hunyadi-utca 508. sz. a. épült saját házában levő új helyiségeibe.

Az 1867-ben alapított és 800.000 korona saját tőkével rendelkező intézet új helyiségeiben is folytatni fogja a bank- és takarékpénztári üzlet körébe tartozó eddig művelt üzletágakat és megkezdi a

törlesztéses kölcsönök

nyújtását Torontálvármegye területén fekvő földbirtokra, a legjutányosabb feltételek mellett.

Ezen kölcsönök készpénzben levonás nélkül folyósíthatnak és 20—65 év alatt, egyenlő félévi részletekben törleszthetők.

Részletes felvilágosítást a bank saját helyiségeiben szóval, kívánatra azonban levelezés útján is nyújt.

Takarék-betétek

Lehető legjobb kamatozásra és megállapodás szerint, esetleg felmondás nélkül való visszafizetésre — továbbra is elfogadtatnak.

Értékpapírok és egyéb értéktárgyak megőrzését is elvállalja az intézet és ajánlja a műszaki tudomány legújabb vívmányai szerint létesített pénztári szobájában (Tresor) elhelyezett s a bérlő által zár alatt tartható tűz- és betörésmentes

pánczél-fiókok — Safe-Deposits

kibérlését. — Nagybecskerek, 1903. évi október hó 12-én.

Az igazgatóság.